

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНИХ ТЕКСТІВ

Кравцов А. С.

Науковий керівник – ст. викладач Сергієва А. В.

Харківський національний університет радіоелектроніки

(61166, Харків, пр. Науки, 14, каф. українознавства, тел.(057) 702-14-98)

The thesis is devoted to the topic of a specificity of scientific-technical literature and its translation. In the work the main complexities and peculiarities of translation of scientific-technical literature are described.

Сьогодні швидкий розвиток науки та техніки приносить до нашого життя нові технічні пристрої, нові атрибути повсякдення людини. А це, у свою чергу, викликає потребу у науково-технічній літературі. «Науково-технічна література, яку відтворено іноземною мовою, потребує перекладання. Воно виконує дуже важливу функцію, бо завдяки йому науковій праці та дослідження стають загальнолюдським надбанням» [1, с. 105]. Актуальність нашого дослідження зумовлена тим, що сьогодні неможливо обійтись без перекладу як у повсякденному житті, так і на виробництві, у діловій сфері, під час навчання. Мета нашої роботи – привернути увагу до труднощів перекладання.

Почнемо з особливостей науково-технічної літератури, до яких одразу можна віднести спеціальні терміни, якими рясніє майже кожний текст науково-технічного характеру. І це одна з головних відмінностей науково-технічного тексту від художньої літератури.

Науковий термін точно і однозначно визначає чітко окреслене спеціальне поняття будь-якої галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо і його співвідношення з іншими поняттями в межах спеціальної сфери. Він, на відміну від термінів загальномовних, які часто є багатозначними, невпорядкованими, в межах сфери застосування є однозначними. Саме потреба в однозначності наукових та технічних термінів може стати перешкодою для коректного перекладу, бо невірне тлумачення слів може привести до зміни смислового навантаження тексту. «В лінгвістичному аспекті терміни, як і інші слова мови, мають явище багатозначності. У деяких випадках один і той же термін має різні значення в межах різних наук. Наприклад, в машинобудуванні valve – клапан, а в радіотехніці valve – електронна лампа. Особливі труднощі для перекладу викликають випадки, коли один и той же термін має різне значення в залежності від приладу чи обладнання»[3].

Бувають й такі випадки, коли терміни можуть бути відсутніми як у звичайних словниках, так і в спеціальних термінологічних словниках. «Найбільшу складність для перекладу являють собою терміни-неологізми. Ці терміни не відображені, як правило, в словниках. Особливо багато неологізмів серед фірмових назв, тобто назви тих чи інших виробів, які

випускає фірма. Крім термінів у технічних текстах особливе місце займають стереотипні слова і фрази (кліше). Кліше включають ідіоми, усталені вирази, набір готових фраз»[3]. Аби уникнути цього, перекладач повинен добре володіти мовою, якою написаний оригінальний текст, та мовою, якою цей текст перекладається; перекладач, котрий вважається спеціалістом у своїй галузі, повинен слідкувати за останніми новинами сфери його діяльності та постійно удосконалювати свій лексичний запас.

Ще однією з особливостей сучасної технічної літератури є використання аббревіатур та скорочень, котрі через свою відміну можуть бути незрозумілими у різних країнах.

Відміна лексики науково-технічного стилю від інших стилів полягає також у:

- вживанні полісемантичної лексики;
- використанні абстрактних іменників;
- відсутності розмовної лексики.

Науковий стиль характеризується стислістю, однозначністю, логічною послідовністю викладання автором своїх думок та прагненням авторів до точності. Звернемо увагу, що сьогодні бажано використовувати термін «перекладання» на позначення процесу відтворення тексту однієї мови засобами іншої. «Перекладання – це процес, під час якого текст або усне висловлювання, що виражені однією мовою (мовою оригіналу), відтворюються іншою мовою (мовою перекладу). А переклад – це результат цього процесу, тобто новий текст або усне висловлювання, відтворені мовою перекладу» [1, с.102–103].

Отже, основною проблемою перекладу науково-технічної літератури є її стилістика та лексика, точність та ясність інтерпретування вузьконаправлених технічних термінів та донесення всіх думок автора. Між науково-технічними текстами, які написані різними мовами, існують значні граматичні відмінності, зумовлені особливостями граматичної будови мови, нормами і традиціями письмового наукового мовлення. Саме розбіжності в будові мов, у наборі їхніх граматичних категорій, форм та конструкцій і спричиняють значні граматичних труднощів перекладу. Від перекладача потрібні глибокі знання своєї справи, точне розуміння кожного речення тексту та використання усіх засобів для розвитку себе як спеціаліста.

Література

1. Васенко Л. А., Дубічинський В. В., Кринець О. М. Фахова українська мова. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 272 с.
2. Особливості перекладу технічних та наукових текстів [Стаття]. URL: <http://referat-ok.com.ua/movoznavstvo/osoblivosti-perekladu-tehnicnih-ta-naukovih-tekstiv>.